

§ 26. 1. Przed użyciem broni palnej żołnierze wojskowych organów porządkowych:

- 1) wzywają osobę, wobec której broń palna ma być użyta, do podporządkowania się rozkazom (poleceń) wydanym na podstawie prawa przez wojskowy organ porządkowy, a w szczególności do natychmiastowego porzucenia broni palnej lub innego niebezpiecznego narzędzia, zaniechania czynnej napaści, odstąpienia od stosowania przemocy, zaprzestania ucieczki albo zaniechania innego bezprawnego działania,
- 2) wzywają osobę, wobec której broń palna ma być użyta, do zatrzymania się, wołając „Stój — Żandarmeria Wojskowa” („służba wartownicza”, „służba patrolowa”, „służba konwojowa”, „służba garnizonowa” lub „służba wewnętrzna” — w zależności od rodzaju wojskowego organu porządkowego, którego żołnierz ma zamiar użyć broni palnej),
- 3) w razie niezatrzymania się osoby, wobec której broń palna ma być użyta, grożą użyciem broni palnej, wołając „Stój — bo strzelam”,
- 4) w razie bezskuteczności wezwań określonych w pkt 2 i 3 — dają strzał ostrzegawczy w górę.

2. Przepisów ust. 1 pkt 1 i 2 można nie stosować, jeżeli z okoliczności zdarzenia wynika, że osoba, wobec której broń palna ma być użyta, postępuje się bronią palną lub innym niebezpiecznym narzędziem.

3. Przepisów ust. 1 pkt 2—4 można nie stosować, jeżeli zwłoka w użyciu broni palnej groziłaby bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ludzkiego albo wolności obywateli.

4. Przepisów ust. 1 nie stosuje się w czasie prowadzenia bezpośredniego pościgu określonego w art. 37 ust. 1 pkt 6 i 7 ustawy, jeżeli osoba, wobec której broń palna ma być użyta, użyła broni palnej lub ucieka pojazdem.

§ 27. Osobę doprowadzaną lub konwojowaną albo utrzymaną pod strażą warty uprzedza się o możliwości użycia wobec niej broni palnej w razie podjęcia przez nią próby ucieczki lub innego zachowania uprawniającego do jej użycia.

§ 28. Użycie broni palnej powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, wobec której jest ona użyta, oraz nie może zmierzać do pozbawienia jej życia.

Rozdział 4

Przepis końcowy

§ 29. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Oleksy*

36

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 12 grudnia 1995 r.

w sprawie szczegółowych zasad i warunków użycia uzbrojonych pododdziałów zwartych wojskowych organów porządkowych oraz szczegółowych warunków i sposobu postępowania przy użyciu broni palnej przez te pododdziały.

Na podstawie art. 37 ust. 4 i art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 21 maja 1963 r. o dyscyplinie wojskowej oraz o odpowiedzialności żołnierzy za przewinienia dyscyplinarne i za naruszenia honoru i godności żołnierskiej (Dz. U. z 1992 r. Nr 5, poz. 17) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Użycie uzbrojonych pododdziałów zwartych wojskowych organów porządkowych, zwanych dalej „uzbrojonymi pododdziałami zwartymi”, w przypadkach określonych w art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 21 maja 1963 r. o dyscyplinie wojskowej oraz o odpowiedzialności żołnierzy za przewinienia dyscyplinarne i za naruszenia honoru i godności żołnierskiej (Dz. U. z 1992 r. Nr 5, poz. 17), zwanej dalej „ustawą”, powinno być od-

powiednie do stopnia zagrożenia lub zakłócenia bezpieczeństwa albo porządku publicznego oraz przewidywanego dalszego rozwoju sytuacji.

2. Wojskowe organy porządkowe określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 28 maja 1992 r. w sprawie wojskowych organów porządkowych oraz składu służby garnizonowej (Dz. U. Nr 47, poz. 212).

§ 2. Uzbrojone pododdziały zwarte mogą być użyte w stosunku do:

- 1) żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową,

2) osób nie będących żołnierzami:

- a) wymienionych w art. 39 ust. 2 i 4 ustawy,
- b) w przypadkach wskazanych w art. 39 ust. 3 ustawy.

§ 3. 1. Decyzję Zwierzchnika Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej albo Ministra Obrony Narodowej o użyciu uzbrojonych pododdziałów zwartych wykonuje — w zależności od rodzaju użytego wojskowego organu porządkowego — odpowiednio Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej za pośrednictwem komendantów właściwych jednostek organizacyjnych Żandarmerii Wojskowej albo Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego za pośrednictwem dowódców właściwych okręgów wojskowych i podległych im dowódców garnizonów, a w garnizonach, w których są etatowi komendanci garnizonu — komendantów garnizonów lub dowódców jednostek wojskowych.

2. W stosunku do uzbrojonych pododdziałów zwartych jednostek wojskowych podporządkowanych Ministrowi Spraw Wewnętrznych decyzję Zwierzchnika Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej albo Ministra Spraw Wewnętrznych o użyciu tych pododdziałów wykonują dowódcy tych jednostek.

3. Komendant jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej albo dowódca (komendant) garnizonu lub jednostki wojskowej, przystępując do wykonania decyzji, o której mowa w ust. 1 i 2, niezwłocznie zawiadamia o tym właściwego miejscowo wojewodę i komendanta wojewódzkiego Policji.

§ 4. 1. Decyzję o użyciu środków przymusu bezpośredniego określonych w art. 36 ust. 1 ustawy przez uzbrojony pododdział zwarty podejmuje — w zależności od rodzaju użytego wojskowego organu porządkowego — odpowiednio komendant jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej albo dowódca (komendant) garnizonu lub jednostki wojskowej. Użycie tych środków następuje jednak w każdym przypadku na rozkaz dowódcy uzbrojonego pododdziału zwartego, wydany na miejscu zdarzenia.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1, nie jest wymagana, jeżeli zwłoka w zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego groziłaby bezpośrednim niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ludzkiego albo wolności obywateli.

3. Dowódca uzbrojonego pododdziału zwartego, przed wydaniem rozkazu użycia środków przymusu bezpośredniego:

- 1) wzywa do zachowania zgodnego z prawem, a w szczególności do porzucenia broni palnej lub innego niebezpiecznego narzędzia, zaniechania stosowania przemocy albo zaniechania innych bezprawnych działań,
- 2) uprzedza o użyciu środków przymusu bezpośredniego.

4. Przepisu ust. 3 można nie stosować w przypadkach, o których mowa w ust. 2.

§ 5. 1. Uzbrojony pododdział zwarty może użyć broni palnej w przypadkach określonych w art. 37 ust. 1 ustawy, jeżeli użycie środków przymusu bezpośredniego jest niewystarczające.

2. Broni palnej nie używa się wobec kobiet o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje, że nie ukończyły trzynastu lat, starców oraz osób o widocznym kalectwie.

3. Rozkaz użycia broni palnej przez uzbrojony pododdział zwarty wydaje dowódca tego pododdziału, po otrzymaniu decyzji o jej użyciu, podjętej przez właściwy organ określony w § 4 ust. 1.

4. Decyzja właściwego organu o użyciu broni palnej nie jest wymagana w przypadkach określonych w § 4 ust. 2.

5. Dowódca uzbrojonego pododdziału zwartego przed wydaniem rozkazu użycia broni palnej do określonego celu:

- 1) wzywa do zachowania zgodnego z prawem,
- 2) uprzedza o użyciu broni palnej,
- 3) wydaje rozkaz dania strzału ostrzegawczego (salwy) w górę, jeżeli wezwanie, o którym mowa w pkt 1, nie zostało niezwłocznie wykonane.

6. Przepisu ust. 5 pkt 1 i 2 można nie stosować w przypadkach określonych w § 4 ust. 2.

7. Przepisu ust. 5 można nie stosować, jeżeli z broni palnej jest ostrzeliwany uzbrojony pododdział zwarty lub inni żołnierze albo też są ostrzeliwane inne osoby.

§ 6. 1. Decyzje (rozkazy) określone w § 3 ust. 1 i 2, § 4 ust. 1 oraz § 5 ust. 3 powinny być wydane na piśmie lub utrwalone za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk oraz zabezpieczone.

2. Decyzje (rozkazy), o których mowa w ust. 1, obok rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty powinny zawierać w szczególności również miejsce, datę i godzinę ich wydania.

3. Organ wydający decyzje (rozkazy), o których mowa w ust. 1, prowadzi ich rejestr.

§ 7. Użycie broni palnej powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobom, wobec których jest ona użyta, oraz nie może zmierzać do pozbawienia ich życia.

§ 8. W przypadku rozproszenia uzbrojonego pododdziału zwartego i utraty przez żołnierzy tego pododdziału kontaktu z jego dowódcą, żołnierze ci mogą stosować środki przymusu bezpośredniego i używać broni palnej na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1995 r. w sprawie szczegółowych przypadków oraz warunków i sposobów użycia środków przymusu bezpośredniego,

a także szczegółowych warunków i sposobu postępowania przy użyciu broni palnej przez żołnierzy wojskowych organów porządkowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 5, poz. 35).

§ 9. 1. Przerwanie użycia środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej przez uzbrojony pododdział zwarty następuje na rozkaz dowódcy tego pododdziału lub jego przełożonego natychmiast po osiągnięciu celu, dla którego ich użyto.

2. Dowódca uzbrojonego pododdziału zwartego lub jego przełożony wydaje rozkaz o wycofaniu pododdziału natychmiast po wykonaniu zadania oraz wykonaniu czynności określonych w § 11.

§ 10. Jeżeli następstwem użycia przez uzbrojony pododdział zwarty środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej jest uszkodzenie ciała człowieka, dowódca tego pododdziału powoduje udzielenie mu pierwszej pomocy medycznej, a w razie potrzeby — udzielenie fachowej pomocy medycznej.

§ 11. 1. Dowódca uzbrojonego pododdziału zwartego przed wycofaniem pododdziału:

- 1) zabezpiecza na miejscu zdarzenia ślady i dowody związane z użyciem tego pododdziału oraz podejmuje inne czynności nie cierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do ich zatarcia,
- 2) zabezpiecza odebraną broń palną, amunicję, materiały wybuchowe i inne niebezpieczne narzędzia,
- 3) przekazuje zatrzymane osoby do dyspozycji Żandarmerii Wojskowej lub Policji.

2. Jeżeli następstwem użycia uzbrojonego pododdziału zwartego jest uszkodzenie ciała lub śmierć człowieka albo szkoda w mieniu znacznej wartości, dowódca tego pododdziału ponadto:

- 1) zabezpiecza na miejscu zdarzenia ślady i dowody związane z użyciem środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej przez pododdział oraz podejmuje, w razie potrzeby, inne czynności nie cierpiące zwłoki, aby nie dopuścić do ich zatarcia,
- 2) w miarę możliwości ustala świadków zdarzenia,
- 3) niezwłocznie melduje o tym swojemu przełożonemu, który z kolei melduje drogą służbową organowi, który podjął decyzję o użyciu odpowiednio środka przymusu bezpośredniego lub broni palnej, oraz zawiadamia miejscowo właściwego prokuratora wojskowego.

§ 12. 1. Użycie uzbrojonego pododdziału zwartego dokumentuje się za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk, jeżeli jest to możliwe ze względu na przebieg zdarzenia. Zebrana dokumentacja podlega zabezpieczeniu.

2. Dokumentowanie użycia uzbrojonego pododdziału zwartego należy do miejscowo właściwego komendanta jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej. Współdziała on w tym zakresie z miejscowo

właściwym komendantem wojewódzkim Policji, który, na jego żądanie, udziela mu w tym względzie niezbędnej pomocy.

§ 13. 1. Po wycofaniu uzbrojonego pododdziału zwartego z miejsca wykonywania zadania dowódca pododdziału sporządza pisemny meldunek z przebiegu użycia tego pododdziału i przedstawia przełożonemu, który z kolei przedstawia meldunek drogą służbową organowi, który podjął decyzję o użyciu pododdziału.

2. Pisemny meldunek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać w szczególności:

- 1) wskazanie stopnia wojskowego oraz imienia i nazwiska dowódcy uzbrojonego pododdziału zwartego, a także rodzaj wojskowego organu porządkowego, którego pododdział został użyty,
- 2) określenie czasu i miejsca użycia uzbrojonego pododdziału zwartego, a także wskazanie organu, który podjął decyzję o jego użyciu,
- 3) opis sytuacji poprzedzającej użycie i przebiegu użycia uzbrojonego pododdziału zwartego,
- 4) określenie użytych środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz wskazanie organu, który podjął decyzję o ich użyciu,
- 5) opis przyczyn i skutków użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, w tym wyjaśnienie przyczyn skorzystania z uprawnień wynikających z § 4 ust. 2 oraz § 5 ust. 6 i 7,
- 6) dane o ustalonych świadkach zdarzenia,
- 7) w razie potrzeby określenie sposobu realizacji przepisów § 10 i 11,
- 8) podpis sporządzającego meldunek.

§ 14. Decyzje, rozkazy i meldunki określone w rozporządzeniu, a także dokumentacja, o której mowa w § 12 ust. 1, są materiałami archiwalnymi.

§ 15. Przełożony dowódcy uzbrojonego pododdziału zwartego bada każdorazowo zasadność oraz warunki i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez ten pododdział.

§ 16. Rozporządzenie nie narusza rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 marca 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa lub niebezpiecznego zakłócenia porządku publicznego oraz zasad użycia broni palnej przez te jednostki (Dz. U. Nr 26, poz. 104).

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Oleksy*